

FISTIK YETİŞTİRİCİLİĞİ (*Pistacia vera l.*)

Neden Şanlıurfa?

Şanlıurfa, sıcak ve kurak iklimi ile verimli toprakları sayesinde fıstık yetiştiriciliği için ideal bir bölgedir. Bölgede üretilen fıstık, lezzeti ve kalitesiyle dünyaca ünlüdür.

Fıstık Yetiştiriciliğinin Avantajları

- Yüksek Getiri:** Fıstık, uzun vadede çiftçilere ekonomik olarak büyük katkı sağlar.
- Su İhtiyacının Azlığı:** Diğer tarım ürünlerine kıyasla daha az sulama ister.
- Uzun Ömürlü Ağaçlar:** Bir fıstık ağacı, 50 yıldan fazla süreyle verim sağlar.

Fıstık Ağacı Dikimi

- Toprak Seçimi:** Hafif killi ve kumlu topraklar tercih edilmelidir.
- Dikim Zamanı:** İlkbahar (Mart-Nisan ayları) en uygun dönemdir.
- Fidan Aralığı:** Dikim sırasında 6-8 metre aralık bırakılmalıdır.

Bakım ve Hasat

- Sulama:** Fıstık ağaçları derin köklü olduğu için yılda 3-4 kez sulama yeterlidir.
- Gübreleme:** İlkbahar ve sonbahar aylarında organik gübreleme önerilir.
- Budama:** Sağlıklı büyüme için yılda bir kez budama yapılmalıdır.

Hasat ve Verim

- Hasat Zamanı:** Fıstık hasadı genellikle Temmuz-Ağustos aylarında yapılır.
- Verim:** Bir ağaç, olgunluğa eriştiğinde yıllık 10-15 kg fıstık verebilir.

FISTIK YETİŞTİRİCİLİĞİNDE HASTALIK VE ZARARLILAR HASTALIKLAR

1. Antraknoz (Fungal Hastalık)

- Belirtileri:** Yaprak, sürgün ve meyvelerde kahverengi lekeler; meyve dökülmesi görülebilir.
- Nedenleri:** Yüksek nem ve sık yağışlı dönemler.
- Mücadele:** Hastalıklı dallar budanmalı ve uzaklaştırılmalıdır. Bakırlı fungusitlerle koruyucu tedbir alınabilir.

2. Vertisilyum Solgunluğu

- Belirtileri:** Yapraklarda sararma, solgunluk ve kuruma; ağaç zamanla kuruyabilir.
- Nedenleri:** Toprak kaynaklı bir mantar hastalığı.
- Mücadele:** Dayanıklı anaçlar kullanılmalı, ekim öncesi toprak solarizasyonu yapılmalıdır.

3 Kök Çürüklüğü

- Belirtileri:** Ağaç gövdesi ve köklerinde çürümeler, yapraklarda ani solgunluk.
- Nedenleri:** Fazla sulama ve yetersiz drenaj.
- Mücadele:** Toprak drenajı iyileştirilmeli, organik gübre kullanımına dikkat edilmelidir.

Zararlılar

1. Fıstık İç Kurdu (*Pistacia terebinthiella*)

- Zarar Şekli:** Meyve içini yiyerek boşaltır ve ciddi ürün kayıplarına yol açar.
- Mücadele:** Hasat sonrası dökülen fıstıklar toplanmalı, zararlının aktif olduğu dönemde biyoteknik veya kimyasal mücadele yapılmalıdır.

2. Fıstık Göz Kurdu

- Zarar Şekli:** Tomurcuk ve yapraklarda beslenerek dökülmelere neden olur.
- Mücadele:** Kış budamasıyla larvalar temizlenmeli, gerekirse kimyasal ilaçlama yapılmalıdır.

3. Kırmızı Örümcek (*Tetranychus spp.*)

- Zarar Şekli:** Yaprakların alt yüzeyinde beslenerek sararma ve kuruma yapar.
- Mücadele:** Bahçede yabancı ot temizliği yapılmalı, akarsularla biyolojik mücadele önerilir.

4. Kabuklu Bitler

- Zarar Şekli:** Ağaç gövdesi ve dallarda beslenerek bitkiyi zayıflatır.
- Mücadele:** Kışın yağlı ilaçlarla koruma sağlanabilir.

**ŞANLIURFA
BÜYÜKŞEHİR
BELEDİYESİ**

TARIMSAL HİZMETLER DAİRESİ BAŞKANLIĞI

TARIMSAL EĞİTİM VE YAYIM ŞUBE MÜDÜRLÜĞÜ

FISTIK YETİŞTİRİCİLİĞİ

OCAK 2025 YAYIM NO: 11

Fıstık Tarımının Önemi

- **Ekonomik Katkı:** Fıstık, hem yerel hem de uluslararası pazarlarda yüksek talep gören, ekonomik değeri yüksek bir üründür. Şanlıurfa'nın bu üründen elde ettiği gelir, bölge ekonomisinin önemli bir kısmını oluşturur.
- **İklim Dayanıklılık:** Kurak ve yarı kurak iklimlerde kolaylıkla yetişebildiği için, su kaynaklarının sınırlı olduğu bölgeler için idealdir.
- **Uzun Ömürlü Üretim:** Fıstık ağaçları 50-100 yıl arasında verim sağlayabilir. Bu da çiftçilere uzun vadeli ve sürdürülebilir gelir sunar.

Fıstık Tarımında Şanlıurfa'nın Avantajları

1. **İklim ve Toprak Yapısı:** Sıcak yazlar ve az yağışlı kışlar, fıstık için mükemmel koşullar sunar.
2. **Dünya Çapında Ün:** Şanlıurfa fıstığı, kendine has lezzeti, kokusu ve kalitesiyle tanınmaktadır.
3. **Yüksek Verim Potansiyeli:** Modern tarım teknikleriyle ağaç başına yıllık 15-20 kg ürün alınabilir.

Fıstık Tarımında Modern Yöntemler

1. **Damla Sulama:** Su tasarrufu sağlayarak verimi artırır.
2. **Organik Gübreleme:** Toprağın uzun vadede verimli kalmasını sağlar.
3. **Budama Teknikleri:** Doğru budama, ağacın verimliliğini artırır ve zararlıları önler.
4. **Biyolojik Mücadele:** Zararlılarla doğal yollarla mücadele ederek ürün kalitesini korur.

Gelecekte Fıstık Tarımı

- **Teknoloji ile Verim Artışı:** Drone'lar ve sensörlerle ağaç sağlığı izlenebilir, verim artırılabilir.
- **İklim Değişikliğine Direnç:** Daha dayanıklı fidanların geliştirilmesiyle üretim güvence altına alınmaktadır.

1. Toprak Analizi

Gübreleme öncesinde mutlaka toprak analizi yapılmalıdır. Bu analizler, toprağın pH değeri, organik madde miktarı ve besin elementleri hakkında bilgi verir. Eksik olan maddeler belirlenerek gübreleme planı oluşturulur.

2. Temel Besin Maddeleri

- **Azot (N):** Bitkinin büyümesi ve yeşil aksam gelişimi için gereklidir.
- **Fosfor (P):** Kök gelişimi ve çiçeklenme için önemlidir.
- **Potasyum (K):** Meyve tutumu, kalite ve stres toleransı üzerinde etkilidir.
- **Kalsiyum (Ca) ve Magnezyum (Mg):** Hücre duvarlarının güçlenmesi ve fotosentez için gereklidir.
- **Mikroelementler:** (Demir, Çinko, Bor, Mangan, Bakır) Bitki sağlığı ve metabolizması için önemlidir.

3. Gübreleme Dönemleri

- **Sonbahar (Ekim - Dikim Öncesi):** Fosforlu ve potasyumlu gübreler toprağa karıştırılmalı; organik madde eksikse ahır gübresi veya kompost uygulanmalıdır.
- **İlkbahar (Vejetatif Dönem):** Azotlu gübreler (üre veya amonyum sülfat) erken dönemde verilmeli; çinko eksikliği varsa yapraktan uygulanmalıdır.
- **Meyve Oluşum Dönemi:** Potasyum ağırlıklı gübrelerle meyve kalitesi artırılır. Mikroelement desteği yapılabilir.
- **Hasat Öncesi:** Fosforlu ve potasyumlu gübrelerle gelecek yılın verimi artırılabilir.

4. Gübreleme Miktarları (Toprak analizine göre değişebilir)

- **Azot:** 8-12 kg/da (bölünmüş dozlarda uygulanır)
- **Fosfor:** 6-8 kg/da (sonbaharda)
- **Potasyum:** 10-15 kg/da (meyve tutumu öncesi)
- **Organik Madde:** 2-3 ton/da yanmış ahır gübresi

5. Uygulama Yöntemleri

- **Taban Gübrelemesi:** Dikimden önce toprak işlenirken uygulanır.
- **Yapraktan Gübreleme:** Mikroelement eksikliklerini hızlı şekilde gidermek için etkilidir.
- **Damla Sulama ile Gübreleme:** Sıvı gübrelerin sulama sistemine entegre edilmesiyle verim artırılabilir.

Türkiye'de Fıstık Tarımı

Türkiye'de fıstık tarımı özellikle Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nde yoğunlaşmıştır. Şanlıurfa, Gaziantep ve Siirt illeri ön plana çıkar. 2022 yılı verilerine göre, meyve veren yaştaki Antep fıstığı ağacı sayısı 58.143.861'dir.

- Şanlıurfa: Yaklaşık 1,5 milyon dekar (150.000 hektar)
- Gaziantep: 1,4 milyon dekar (140.000 hektar)
- Siirt: 320 bin dekar (32.000 hektar)

2021 yılında Türkiye toplam fıstık üretimi 119 bin ton olmuş, bunun 38.576 tonu Şanlıurfa'da üretilmiştir. Bu da ülke üretiminin yaklaşık %32'sinin Şanlıurfa'dan sağlandığını göstermektedir.

2022 yılında Antep fıstığı ağacı sayısı bir önceki yıla göre %5 artarak 58 milyona ulaşmıştır. Artan ağaç sayısı, sezon yeterlilik oranının %112'ye çıkmasında etkili olmuştur.

TARIMSAL HİZMETLER DAİRESİ BAŞKANLIĞI

Tel:0 (414) 318 51 00 Fax: 0(414) 316 08 62

Whatsapp : 0530 843 50 78

Yusuf Paşa Mah. 11 Nisan Fuar Cad. No:1

Eyyübiye / Şanlıurfa

www.sanlıurfa.bel.tr

